

ŠTEV.
BROJ 12.

V LJUBLJANI, DECEMBER 1927. * LETO
GODINA IX.

I. B.:

Voditelji slovanskega Sokolstva.

(Konec.)

Brat dr. Jindřich Vaniček.

ar pomeni starosta br. dr. Scheiner za zbližanje slovanskega Sokolstva v organizačnem in propagandnem pogledu, isto velja br. dr. Vaniček v tehničnem pogledu. Da uživata sokolski telovadni sestav in sokolska telovadna metoda svetovni sloves pri vseh kulturnih narodih in da ju mnogi narodi — ne samo slovanski — posnemajo in visoko čislajo, je zasluga načelnika br. dr. Vanička, ki je s svojim dolgoletnim sokolskim delom priboril češkemu in slovanskemu Sokolstvu priznanje in ugled.

Veliki uspehi in zmage, ki jih je doseglo češko Sokolstvo na mednarodnih telovadnih tekmah in olimpijadah, so sadovi dr. Vaničkovega dela, njegove vztrajnosti in njegovih študij. S svojim znanjem in s svojim impozantnim in mirnim nastopom si je br. Vaniček pridobil visoko spoštovanje pri vseh mednarodnih tekmah, kjer visoko cenijo njegovo mnenje in upoštevajo njegove izjave in ocene. Br. Vaniček pa si ni pridobil spoštovanje le do svoje osebe, ampak je dvignil tudi ugled češkega in slovanskega Sokolstva, zato je prirodno, da tudi slo-

vansko Sokolstvo vidi v br. Vaničku svojega tehničnega voditelja, kakršnega druge sokolske organizacije doslej še niso mogle pokazati. Zato je bivša Slovanska Sokolska Zveza poverila br. Vaničku najvišje mesto v tehničnem vodstvu in ga izvolila za zveznega načelnika. Pri sedanji zvezi Slovansko Sokolstvo se tehnično vodstvo še ni konstituiralo.

Prepričani pa smo, da velja za br. Vanička veliko več nego ugled in spoštovanje v mednarodnem telovadnem svetu bratska ljubezen in neomejena vdanost češkega in slovanskega članstva do njega. Kako priljubljen in spoštovan je pri vseh sokolskih organizacijah, priča zaupanje, ki ga ima celokupno Sokolstvo v svojega načelnika, br. Vanička. Da si je pridobil tako ljubezen med članstvom, je vzrok ne le njegovo nesebično in požrtvovalno delo za Sokolstvo, ampak pred

Brat dr. Jindřich Vaniček.

vsem njegovo bratsko in ljubeznivo ponašanje med Sokoli, pa tudi njegova resnost in stroga disciplina, ki jo zahteva od bratov telovadcev. Zavedajoč se, da le prava sokolska disciplina more doseči velike uspehe, je v tem pogledu neizprosna, do najmanjše podrobnosti natančen vodnik, ki sicer ne zahteva nemogočih nalog, toda ne odstopi pa od zahtev, ki jih je naložil svojim četam. Od mladih nog redni in dober telovadec, pozna sam najbolje, koliko in kaj zmore sokolska trdna volja. Vzgojen sam v sokolski telovadnici, pozna najbolje sokolsko vzgojo, vedno strog napram samemu sebi, je bil vse svoje življenje vzor in zgled ostalemu članstvu. Kar je naložil svojim bratom, je v prvi vrsti sam strogo izpolnjeval. Vse te lepe lastnosti so ustvarile v članstvu pravo ljubezen in spoštovanje do njega in lahko trdimo, da v krogu čeških Sokolov ni člana, ki bi vžival toliko zaupanja in ljubavi kakor br. Vaniček. Njegov resen obraz in njegova

redkobesednost spominjata sicer na strogost, toda njegovo srce je polno bratske ljubezni, ki se jasno pokaže pri vsaki priliki. Za svoje tekmovalce, ki jih častno vodi od zmage do zmage, bi br. Jindra — tako ga splošno nazivljajo češki Sokoli — dal svoje življenje.

Brat Vincenc Štěpanek.

Br. Vaniček se je rodil 1. januarja 1862. v Pragi na Hradčanih. Bil je revnih staršev sin in se je izšolal v Pragi. Posvetil se je juridičnim naukom ter je l. 1910. otvoril svojo lastno odvetniško pisarno, ki jo je vodil do prevrata l. 1918. Češkoslovaška svobodna vlada pa mu je poverila važno mesto v vojnem ministrstvu, imenovala ga je

za voditelja prosvetnega dela v češkoslovaški armadi, katero mesto je upravljal do decembra letos, ko je stopil v pokoj.

To je potek njegove skromne življenske poti. Toda br. Vaniček ni živel samo zase in za svoj poklic, vse svoje življenske sile je posvetil Sokolstvu. Že kot gimnazijec je vstopil v smihovskega Sokola in z vso energijo se je oprijel telovadbe, tako da je dosegel stopnjo najboljšega telovadca, obenem pa je tudi teoretično študiral telesne vaje. Leta 1888. je bil izvoljen za društvenega načelnika, 1889. pa za župnega ter je vodil prvič tekmovalno vrsto na mednarodno tekmo v Pariz. Udeležil se je tudi francoske šole za telesno vzgojo v Parizu, da se je seznanil s francoskim telovadnim sestavom ter se zlasti izvežbal v borilnih vajah, ki jih je opisal v posebnih knjižicah.

Leta 1891. je bil izvoljen za načelnika v praškem Sokolu ter s tem stopil na nekdanje Tyrševo mesto. Kmalu nato mu je češko Sokolstvo poverilo najvišje mesto v tehničnem vodstvu, izbralo ga je za načelnika ČOS. Ko je bila osnovana Slovanska Sokolska Zveza, je bil br. Vaniček izvoljen za zveznega načelnika. Vse funkcije, ki mu jih je zaupalo Sokolstvo, je br. Vaniček vršil s pravo sokolsko vnemo in vestnostjo. Nepretrgoma je vodil telovadbo v praškem Sokolu 30 let in poleg tega vršil posle načelnika v Obci in Zvezi. Tudi literarno je br. Vaniček deloval v Sokolstvu, napisal je mnogo razprav in člankov ter izdal nekaj telovadnih knjig.

Med jugoslovenskim Sokolstvom je br. Vaniček dobro znan in visoko spoštovan. Udeležuje se vseh naših večjih nastopov in je bil že mnogokrat med nami. Naše Sokolstvo mu je prav tako pri srcu kakor češko ter se z nami raduje naših uspehov in našega napredka.

Br. dr. Vaniček je za svojo starost čvrst in čil ter še vedno delaven kot načelnik ČOS. Redno zahaja v telovadnico in vadi svoji starosti primerne vaje, ki mu ohranjajo živahnost in prožnost ter veselje do sokolskega dela. Vernemu in vrednemu nasledniku nesmrtnega Tyrša bodi usojeno dočakati popolno združitev vseh slovanskih sokolskih organizacij!

Brat Vincenc Štěpanek.

Ko govorimo o voditeljih slovanskega Sokolstva, bi bila težka pogreška, ako bi izpustili brata Vincenca Štěpanka, namestnika staroste ČOS in tajnika zveze Slovansko Sokolstvo. Mi, Jugoslovenci ga nazivljamo za jugoslovenskega sokolskega konzula v Pragi, ker se v vseh sokolskih zadevah obračamo nanj. Zaupamo mu, zakaj, če je le mogoče, br. Štěpanek izvede vse, za kar ga prosimo. On je naš iskreni prijatelj in dober poznavalec naših razmer. Menda še ni bilo razgovora med nami in Čehi, kjer bi br. Štěpanek ne imel glavne besede. Pa ne samo to, on skrbi in dela na to, da ostanejo prijateljske in bratske razmere med češkimi in jugoslovenskimi Sokoli neskaljene

in od dne do dne pristržnejše. Lahko trdimo, da sta se medsebojna ljubezen in pravo sokolsko bratstvo razvila edino po delovanju in prizadevanju br. Štěpanka. Že pred svetovno vojno je imel vedno brigo, da ustvari trdno vez med severnim in južnim Sokolstvom, četudi tedanje razmere in prilike niso bile vselej ugodne za to. Po osvobojenju pa je bil zopet br. Štěpanek prvi, ki je navezal stike med obema organizacijama. Stalno v stikih z nami, deluje nepretrgoma za čim večjim zblizanjem in ne zamudi nobene prilike, da tudi javno in pred najširšim forumom dokaže, da sta češki in jugoslovenski narod nerazdružljiva.

Njegova zamisel je bila, da je l. 1922. prvič privedel češki sokolski naraščaj v Jugoslavijo, hoteč s tem že v mladini ustvariti vse pogoje za medsebojno spoznavanje in vzbuditi v mladih srcih razpoloženje za bratsko ljubezen med obema narodoma. Nepozabni ostanejo trenutki, ko je br. Štěpanek pred vrsto svojega naraščaja, došlega na I. jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljano, izjavil, da je češka mladina z največjim veseljem prihitela med Jugoslovane, da sklene trdno vez sokolskega pobratimstva in da se v mladih srcih vkorenini ideja: Zvestoba za zvestobo! Solze navdušenja, veselja in zadoščenja so porosile Štěpankovo lice, ko je češki naraščaj izročal jugoslovanskemu prapor v dar v znak pobratimstva. Njegovo dobro srce je bilo mogoče takrat najbolj zadovoljno in srečno.

In ko je lansko leto vrnil naš naraščaj poset v Pragi, je imel zopet br. Štěpanek prvo skrb, da je za mlade Jugoslovane uredil vse, kar jim je bivanje v Pragi čim bolj priljubilo. Toda kdo bi naštel vsa njegova dela in prizadevanja, ki je z njimi že dokazal, kako mu je pri srcu jugoslovensko Sokolstvo in jugoslovenski narod. Saj ne zamudi prilike, da ne bi prihitel med nas; na vsakem večjem zletu in sokolskem zborovanju v Jugoslaviji vidimo br. Štěpanka veselega obraza v našem krogu, ki nam z dobrimi nasveti pomaga in nas podpira, zlasti kot izkušen organizator in poznavalec sokolske organizacije.

Br. Štěpanek pa ni samo naš prijatelj, njega bi smeli nazivati slovanskega sokolskega konzula. Stalno je v stikih tudi z ostalimi sokolskimi organizacijami in je bil vedno navzoč pri sejah, ko se je snovala slovanska sokolska zveza. Zato je razumljivo, da so baš njega izbrali za tajnika te zveze, ker najbolje pozna vse sokolske organizacije, te pa njega. Ljubezen do Slovanstva mu daje vedno novih pobud za sokolsko delo in za zblizanje vsega slovanskega Sokolstva.

Br. Vincenc Štěpanek je bil rojen 14. julija 1869. v Ostřežanih pri Pardubicah. Po končani trgovski akademiji se je posvetil mlinarstvu. V Tovačevem na Moravskem je uredil moderen mlin in elektrarno, obenem pa ustanovil tudi sokolsko društvo, kjer je neumorno delal kot prednjak, načelnik in starosta. Bil je izvoljen za župnega starosta in za odbornika ČOS. Ko se je l. 1910. preselil v Prago, je vstopil v predsedništvo ČOS ter se udeleževal kot organizator in dober gospodar.

dar. Med svetovno vojno je igral br. Štěpanek važno vlogo v Sokolstvu. Četudi je bila vsa njegova korespondenca pod strogo cenzuro, je vendar z svojo bistroumnostjo znal preprečiti marsikatero nevarnost, ki je pretila Sokolstvu. V tem času je urejeval in izdajal list »Telovadni Obzor«, ker je bil »Vestnik Sokolsky« oblastno ustavljen. Po osvobojenju je seveda ta začasni list ustavil in prevzel uredništvo Vestnika, ki ga je vodil do konca leta 1919. Sodeloval je pri vseh zletih, odkar je bival v Pragi, zdaj opravlja še mesto župnega staroste in je tudi namestnik staroste Sokola I v Pragi.

Kot dober strokovnjak velja br. Štěpanek v sokolski administraciji ter je napisal o tem pregledno knjigo »Ročenko«, ki vsebuje vse najvažnejše organizacijske in administrativne sokolske predpise. Za razne sokolske liste je napisal nebroj člankov, poročil in beležk ter je vesten poročevalec v čeških listih o naših prireditvah, ki se jih udeleži.

Kot mravlja priden in vesten sokolski delavec je dosegel že lepe uspehe v Sokolstvu, zato je povsod priljubljen in spoštovan. Njegovo delo naj tudi v bodočnosti stotero obrodi!

НИКОЛА ДОШЕНОВИЋ:

Онај народ . . . !

Онај народ стално пада
у ког слога слабо чврсне,
кад је пао, већ никада
неће моћи да ускрене!

Јер неслога снагу слаби,
слабост даље грехе ствара:
чаком без стра себи граби,
пљачка, руши и обара!

Пљачкаши нам крвцу точе
а душмани вањски гледе,
да у часу све заскоче
и без боја и победе!

Кад је стабло црв подгризо
није лако лека наћи,
потпуна је пропаст близо
и тешко је њој измаћи.

Зар бадава силне жртве
што падоше на тисуће,
зар јунаке наше мртве
да срамоте распикуће!

Ко народну слогу слаби —
ко је руши, ко је квари?
Онај који себи гради —
и туђински измећари!

Те грешнике свако познаде —
познати их тешко није, —
ал за ово што нам раде
упамтиће крвопије!

Bodite pravi Sokoli!

aše sokolsko poslanstvo je utemeljeno s Tyrševo zahtevo: sokolska vzgoja je prav toliko kakor telesni, z druge strani tudi duševni podvig jugoslovenskega naroda. Tvorí ga torej sokolska telovadba in sokolsko prosvetno delovanje.

V sokolskih telovadnicah vežbate zato, da si utrdíte zdravje, pomnožite svoje telesne sile in napravíte svoje telo tako lepo, kakor so to znali naši vzori, stari Grki. Rezultat skrbne in vztrajne telesne vzgoje je spreten, somerno razvit, lep in hiter poedinec.

V telovadnicah se izobrazujete zato, da si pridobíte razen lastnosti, izvirajočih iz telesne vzgoje, kakor telesne sile, volje, odločnosti, vztrajnosti in poguma, vse ono, kar dela Sokola-telovadca dobrega, plemenitega, domoljubnega in naprednega človeka.

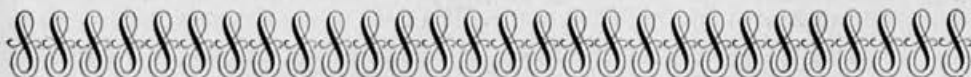
Tu spoznavate silo in slavo naroda, našo zgodovino, črpate iz nje, nauke, se učíte družabnih oblik ter se poglobljate v državljanska in demokratska načela. S sokolskimi javnimi prireditvami se obenem zabavate in izobrazujete. Iz telovadnic si odnašate za življenje poznavanje dobrega, plemenitosti in zdravega patrijotizma.

Besede in zgledi sokolskih vzgojiteljev vam osvetljujejo poti, po katerih morate hoditi izven telovadnic, doma in v družbi, v delavnici in uradu, pri delu in zabavi. To pa zato, da bi dokazali z dejanji, da so te besede in zgledi padli na rodovitna tla, da so pognali korenine in vzkliili v oglajenost in plemenitost, da ste vedno in povsod pravi Sokoli.

Biti pravi Sokol pomeni živeti po smernicah in načelih, razglašanih v telovadnicah, na sestankih in zborih, tudi izven sokolskega miljeja. Kot Sokoli ne morete drugače govoriti in drugače ravnati; drugače ne morete ravnati med Sokoli in drugače med občani. Če hočemo demokracijo, tedaj provedimo demokracijo do vseh doslednosti tudi izven telovadnice. A poleg demokracije tudi spoštovanje, ljubezen, sočutje in pomoč ob vsakem času in na vsakem kraju napram ljudem dobre volje.

»Po njihovih delih jih bodeíte spoznali«, pravi sv. pismo. Vaša dejanja in vaše ravnanje naj govorijo o globini in pravilnosti Sokolstva, o prerojenju vaše notranjosti k resnici in dobremu ter o blagodejnem vplivu sokolske naobrazbe na ves narod.

Ravnajte po razglašanih resnicah, ne oddaljujte se nikdar od resnice in dobrega: bodíte pravi Sokoli!

Naš dom.

edva so se sovragi zavedli, že se je dvigal tam, kjer so pravkar še oni gospodarili, nov dom, dom treh bratov, ene matere sinov. Sovrag se je zaletaval vanj, da bi ga porušil, toda zaman, trdni in nepremagljivi so temelji doma. Dobri zidarji so bili zaposleni pri močni stavbi, neustrašene in žuljave roke so skladale temelje, zato je stavba mogočna in kljubovalna.

Z ljubeznijo in z vero v srcu so delali na stavbi, s svojo lastno krvjo so zidali. Zato so tako trdni temelji novega doma, ker niso sestavljeni iz kamnov in apna. Iz trupel tisočev, iz kosti onih, ki počivajo na poljanah Dobrudže, Kosovega, Kajmakčalana in v prepadih Balkana ter na gorah albanskih, so postavljeni temelji našega doma. Na Krfu počivajo, brezmejno morje jih je pogoltnilo, ki so bili zidarji doma, iz trupel vseh onih, ki so se žrtvovali za domovino, je postavljen ta krasen in krepek dom.

S krvjo, ki je bila prelita za svobodo, so namočeni temelji naše stavbe, zato so tako trdni, zakaj kri ne popusti nikdar.

Naj se zaletava vanje sovražnik, naj butajo vanje sovragovi valovi in naj se penijo visoko, podrli jih ne bodo.

Proklet pa bodi vsakdo, četudi brat, ki bi oskrnil te temelje, ki bi onečastil to sveto kri, ki bi hotel podirati ta dom, za katerega so se žrtvovali najboljši iz vseh treh bratskih plemen.

Proklet bodi in izvržen, kdor bi netil srd in sovraštvo med brati, ki bi trosil v ta dom prepir in razdor.

L. LIŠKA = DR. M. K—Ć:

O volji.

sak človek ima zmožnost, da usmeri vse svoje ravnanje k določenemu cilju. V življenju pravimo tej zmožnosti volja. Vsak človek je obdarjen z njo, toda vsak ne zna izrabiti te najmočnejše človeške sile. Volja mnogih ljudi je podobna stebelu trave, ki jo nagne vsak vetrič v ono stran, kamor hoče. Takšen človek doseže malokdaj uspehe. Od enega cilja koleba do drugega, ne vztraja, takoj začne to in ne dovrši onega, a v resnici ne napravi ničesar.

Ako čitate življenjepise slavnih mož, spoznate, kakšen velik vpliv ima trdna volja na vse življenje. Znameniti niso postali le radi tega, ker so bili nadarjeni. Mnogo nadarjenih ljudi se v svetu izgubi. Toda imeli so trdno voljo postati to, kar so postali, imeli so vztrajnost, s katero so korakali k svojemu cilju. Človeška volja dela na svetu čudeže in ni reči, ki bi je ne mogla uresničiti.

Mnogi ljudje spoznajo šele v starosti, kaj so izgubili z neodločnostjo, s kolebanjem in s tem, da niso imeli dovolj moči, da bi udeležili razne svoje misli. Možgani vsakega mladega človeka so podobni knjigi, v kateri so zapisane najkrasnejše pripovedke sveta. Srečen je oni, kdor si zna izbrati eno iz njih, najlepšo, ter iti za njo.

Kakor druge človeške lastnosti, tako se da tudi volja izvežbati, izpopolniti. Razumen človek je ne bo spočetka prenapenjal s težkimi nalogami. Prepozno spozna, da »je volja dobra, meso pa slabo«, in obupan nad neuspehom popusti vse. Imate pa v življenju sto priložnosti v običajnem življenju, kjer morete izvežbati svojo voljo, preden se odločite za višje in težje naloge. Previden pilot pregleda vestno svoj novi stroj, preden se odloči za vzlet z njim. Odločnost je morda hitrejša, toda volja varnejša in vztrajnejša.

Vežbajte svojo voljo tako, da se odločite izvajati pravilno stvari, ki so v korist vašemu zdravju. Sklenite, da boste živeli redno, da se boste krepili, da po lastni krivdi ali nemarnosti ne izpustite niti ene telovadbe.

Ko se prepričate, da izvršujete te stvari ne da bi se morali preveč truditi, tedaj idite dalje. Naložite si izvrševanje stvari, ki vam v tej dobi niso prijetne. Naložite si, da izvršite z veseljem, kar vam veleva vaša dolžnost. In druge in zopet nove take malenkosti. Potem uvidite, kako izborni ljudje ste. Samo recite si često: »To hočem storiti, ono nočem storiti!« In izvršite to! Merite moč svoje volje z neprijetnostmi! Izvrševati samo prijetne stvari ni zasluga in k temu ni treba močne volje.

Pomnite, da pridobivate s tem najpotrebnejšo silo za življenje. Ne slutite niti njene dalekosežnosti. Toda nekoč spoznate, kakšno varno oporo ste pridobili v sebi, ko ste vzgojili svojo voljo. Hotite se odlikovati in odlikovali se boste! Hotite zmagati in zmagali boste!

Angleži imajo krasno geslo v svojih knjigah: »Ako se česa bojiš, potem to izvrši!« Posnemajte jih! Ako vam kaj ni prijetno, ako imate strah pred nalogo, ki vam je dana, tedaj jo izvršite. V tem je sila volje in možnost premagovati zapreke. Potem tudi zmagate!

Morje poje.

roče avgustovo solnce me je zvabilo na našo Adrijo. Da bi videli, dragi Sokoliči, to krasoto tam doli! Solnce, ono večno, daljno, nedosegljivo. To azurno, jasno nebo in večno, bajno večerno pljuskanje, ono tiho, začarano šušljanje oljk in fig ter oleandrov! Vse to se mi zdi, kakor bi prečul nekaj nenavadnega ob uri duhov. Še sedaj čujem, kako morje poje ono večno donečo pesem o svoji nekdanji slavi, o svojih vitezi, kraljičnah in starih gradovih, ki strme še danes kot nenasitne pošasti v neznano bodočnost.

In zopet sem čul ob opoldanskem solncu isto pesem penečih valov, butajočih ob trdne čeri. Sedel sem in strmel tja proti naši žalostni, odtujeni domovini in morje je pelo svojo pesem kot zvečer.

Parniki so šli svojo pot, brhke jadrnice so švigale in se poigravale z valovi, ki je venomer izvabljal iz svojih globin ono tožno melodijo.

V moji bližini je zašumelo in zapenilo se je, mlada zagorela telesa so se zgrnila nad valovi in začul sem novo pesem, pesem Sokoličev, našo »Jugoslavsko majko«, ki je prevpila pesem razbesnelih valov, pesem narave, pesem morja.

In še danes čujem pesem morja!

HAJRUDIN ĆURIĆ:

Naraštaju!

*Naraštaju, naša nado,
da si zdravo, da si zdravo!
Stupaj smelo, stupaj hrabro,
idi uvek, uvek pravo!*

*Putevi su tvoji dugi,
mučni, teški, vrlo teški,
a' se ne boj, samo hrabro,
preči češ ih ti viteški!*

*A kad dođeš cilju svome,
čekaće te tamo Sreća,
predaće ti venac Slave,
da ti radost bude veća.*

*A tada će poći s tobom,
da te čuva, da te prati,
da te uvek kad zalutaš
pravom putu svome vrati.*

*Naraštaju, naša nado,
da si zdravo, da si zdravo!
Stupaj smelo, stupaj hrabro,
idi uvek, uvek pravo!*

Vesoljni sport.

ekdo je trdil, da zgolj človek goji sport, t. j. si nalaga trud in težave brez takojšnjih koristi, bodisi zbog zdravja ali pa iz ljubezni do umetnosti. A to je zmotno naziranje. Kdo še ni videl n. pr. mladih psičkov, kako se grizljajo, vzigravajo, prekopicujejo, tekajo okrog, se lové in podé? O nekaterih ptičih vemo, da radi plešejo. »Pleši, pleši, črni kos...« In ples se prišteva med umetnosti ter obenem med sporte. Dobri poznavalci životinj nas uče, da vse živali brez razlike uganjajo telesne vaje, celo tiste, ki jih štejemo med najbolj okorele in negibne zapečkarje — ostrige in klapavice. Te školjke so namreč venomer prilepljene ob rodno pečino in vse njihovo premikanje obstoji v tem, da enakomerno zevajo in zapirajo svoj kljun iz biserne matice. Vestni opazovalci kot Armand Locard so dognali, da se te lene živalce tem nagleje razširjajo, čim bolj se giblje njihova okolica, voda. To je pa nekaj sličnega, kakor če bi se same sukljale in selile po mirnem mokrem okolišu.

Evo vam zgleda. Nova jadrnica je odplula iz Marseilla proti zapadni afriški obali. V 48 dneh je dospela na svoj smoter, krožila 68 dni po reki Gambiji in se vrnila v 86 dneh. Doma so ji ostrgali hrbtenico. V 202 dneh odsotnosti je zrastle na njenem gredlju 78 mm dolga školjka, mytilus afer, in 95 mm dolga zobata ostriga, ostrea denticulata. Te vrste mehkužcev pa nahajamo le na zahodnih bregovih Afrike. Torej so potrebovali kvečjemu 154 dni za tolikšno vzrast.

Drugi primer. Znanstvenik Flacher je nabral na »babi«, t. j. zasedrani bečvi, ki kaže pot v pristan Arcachon, množico užitnih klapavic izredne velikosti: 10 cm dolgih in 5 cm debelih. Babo so preslikali, nasmolili in zopet pripeli na kotve. Čez leto je bila polna velikanskih klapavic, medtem ko na obrežju ti lupinarji dosežejo v šestih letih komaj 6 cm dolžine in 3 cm širine... Te razlike se dajo razlagati edino takole: potovanje pospešuje rast mladeži; v drugem zgledu pa je nihanje in kolebanje privezane babe nadomeščalo pravicato švedsko telovadbo.

Kakor nam dvonožcem je treba vsem živim bitjem, ki jim grozi rahitis ali angleška bolezen in živčna slabost, za zdravje in moč gibanja, sporta. Zato devljejo gojitelji ostrig v malogibne zalive motorčke, ki jih noč in dan goni veter ali vodna struja, da burkajo vodo. Celo najnižjim stvorom, glivicam, je za razvitek neobhodno potreba telovadbe. Pred 20 leti je francoski učenjak izprevidel, da bacil, povzročujoč bedrenico ali vranični prisad, izredno uspeva, kadar se njegovo umetno gojišče večkrat stresa. Celo nova, krepkejša, strupenejša vrsta nevidcev (mikrobov) nastane tedaj iz njega. O bacilu sušice je ta ali oni že čul, kako neznansko razsaja, če ga ljudje zanešejo v kraj, koder je bil dotlej še nepoznan.

Arabec in kača.

(Iztočna pripovedka.)

ahal je Arabec po peščeni pustinji. V roki drži dolgo kopje. Nedaleč od pota opazi goreč grm. Dogoreval je. Na žerjavici se je previjala in sikala kača. Ko zazre moža, ga jame prositi:

»Sluga božji, pomagaj mi, reši me smrti!«

Arabec spusti v grm svojo dolgo sulico in kača se mu priplazi po njej na roko, omota se mu okoli vrata in ga prične dušiti.

»Kaj delaš?« vpraša s težavo Arabec.

»Mar ne čutiš, kaj delam?« odgovori kača. »Zadaviti te hočem!«

»Kaj je to zahvala, mili Bože? Mar te nisem otel grozne smrti?«

»Si, a kdo na zemlji ne vrača dobro s hudim? Vidiš, tako delam tudi jaz!«

»Ne, kača, vsi ne ravnajo tako! Edino ti živiš tako krivično.«

»Ne, nisem jaz edina, temveč vsi žive takisto,« zasika plazilka in še krepkeje stiska svojega dobrotnika.

»Osvobodi mi grlo, pa poslušaj, kaj ti povem!«

Kača nekoliko odneha.

»Vprašajva nekoga tretjega, da-li govoriš po pravici. Ako še ta potrdi tvoje besede, napravi z mano, kakor te je volja!«

»Pa dobro. Poskusiva,« zapiha zmija. In šla sta. Živa vrv se je toli čvrsto oklenila Arabca krog vratu, da je komaj dihal, pa sta dospela do studenca.

»Čuj, bistra voda,« zastoka sin pustinje. »Izbavil sem kačo, jo izvlekel iz ognja, v zahvalo pa me misli zadušiti, češ, da na svetu vsi plačujejo dobro z zlim. Reci, govori li resnico?«

»Govori,« odvrne vrec. »Glej: moja voda je bistra, čista. Prihajajo ljudje s konji in velblodi, vse napajam s hladno, svetlo vodo. Brez mene bi umrli žejni v tej žgoči puščavi. A kaj delajo oni? Kadar odhajajo, mi zablatijo vodo z različno nesnago.«

Ko to kača sliši, še močnejše zadrigne Arabcu goltanec. In odrineta naprej. Dospevši k visokemu drevesu, palmi, začne jezdec pripovedovati svojo nadlogo, palma pa de nato:

»Kača ima prav! Glej, zrasla sem v pešcevju. Nihče razen mene ne more dati potniku hladovine. Pod menoj počivajo, z mojim plodom se hranijo, pa kako mi to povračajo? Kradejo mi listje, dero lub, kurijo pod menoj. Nehvaležneži me nekoč posekajo, kakor so že posekali moje sestre. Vidiš, kako mi plačujejo dobroto!«

Kača še silneje prižme Arabca. Niti govoriti ni mogel več, samo hropel je. Pri tej priči zagleda jahač v daljini šakala. Nanj opozori kačo. Ta nekaj popusti, zagoreli mož pa vikne šakalu:

»Počakaj, da se s tabo porazgovorim!«

»Dobro, govori, samo ne hodi mi preblizu!« se zareži boječi šakal ter obstane.

Arabec se malce približa in mu razodene vso stvar.

»Torej ti si kačo potegnil iz plamena? To ni verjetno.«

Arabec pa počne razlagati, kako se je vse godilo.

»Ne, nikdar!« ga prekine šakal. »Ne pripoveduj, ampak rajši pokaži, kako je to bilo. Laglje bom razumel.«

Arabec povesi oščep proti tlom, kača se mu odviije od vrata in zleze na gramoz.

»No, kaj mi moreš svetovati?« poizveduje Arabec.

»Neprijatelj ti je pri nogah, a ti še vprašuješ, kaj bi! Zakolji ga!«

»Ne,« se odreže Arabec, »tako postopajo živali, a ljudje žive po drugih zakonih. Oprosti, kača, ostani zdrava in zapomni si, da je na zemlji še božja pravica. Ljudje jo poznajo!«

Arabec podbode vranca ter izgine v daljavo.

HAJRUDIN ĆURIĆ:

U Sokole!

Sokoli su ljudi
dobre čudi,
zdrava tela,
pogleda smela.
U zdravom telu
duša im je zdrava,
snaga im je silna:
ne boje se lavâ.
Značka i odelo,
to su im spoljašnji znaci,
ali po delima se zna,
da su junaci.

Stoga braćo i sestre
dodite k nama
u naše kolol!
Zapevajte s nama
pesme Slobode i Slave,
dignite smelo glave,
jer
Sokoli su ljudi
dobre čudi,
zdrava tela,
pogleda smela!

Ko bi bil jaz ciganskoga rodu in že poslednji potomec, bi si vendar štel v svojo največjo dolžnost, truditi se, da bi časten spomin po meni ostal v zgodovini človeštva.

F. Palacký.

*

Sedaj je potreba, da bi se izobražali in po izobraženem razumu ravnali.

F. Palacký.

Seja odbora JSS in zbora župnih načelnikov. V soboto, dne 10. decembra je bila seja zbora župnih načelnikov, prihodnji dan pa odborova seja JSS. Pri obeh sejah so bile razen dveh zastopane vse župe, ki so včlanjene v JSS, navzoča sta bila tudi dva Sokola narodna poslanca, ki sta zastopala klub Sokolov narodnih poslancev.

Poročila tehničnih in saveznih organov so bila z odobravanjem vzeta na znanje. Poročila župnih delegatov o delu in stanju posameznih žup so kazala, da župe razumevajo svoje naloge in da imajo resno voljo širiti sokolsko misel in dvigniti organizacijo. Prosvetno delo v sokolskih društvih je živahno in vidno napreduje, treba pa ga bo še globlje izorganizirati, da bodo uspehi še večji. Tudi poškodbeni fond, v katerem je proti nezgodam zavarovano vse članstvo, naraščaj in deca, je visoko narastel. Celokupno jugoslovensko Sokolstvo je organizirano v 22 župah, ki štejejo 441 društev. Gmotno stanje JSS se je znatno izboljšalo, proračuni za prihodnje leto so bili odobreni ter bodo predloženi glavni skupščini, porez Savezu po 10 Din na člana ostane tudi v prihodnje.

Odborova seja se je spomnila umrlega brata generala Kovačiča, pozdravila je br. dr. Lazo Popovića, ki je dne 7. decembra praznoval 50-letnico, vrlemu sokolskemu delavcu br. Čedi Miliću iz Mostara je bila podeljena savezna plaketa v znak priznanja za njegovo sokolsko delo v Hercegovini. Zborovalci so pozdravili našega prijatelja br. Bileka v Pragi, ki je praznoval te dni svojo 60-letnico in izrazili veselje, da je bil sklenjen prijateljski pakt med Francijo in Jugoslavijo ter je bil Uniji francoskih gimnastov poslan brzojavni pozdrav.

Prihodnje leto na Vidov dan bo v Skoplju ob priliki pokrajinskega zleta velika sokolska manifestacija, ki se je udeležijo Sokolstvo in vojska v proslavo desetletnice osvobojenja in uedinjenja. Pred glavnim zletnim dnem bosta dva predzletna dneva mladine in vojske.

Jugoslovensko Sokolstvo se bo udeležilo mednarodne tekme na 9. olimpijadi v Amsterdamu l. 1928. Tekmovali bodo člani in članice.

Po zletu v Skoplju se bodo vršile po vseh društvih lahkoatletske tekme v šestoroboju, da se lahka atletika razširi po vseh društvih.

Prihodnje leto bodo trije prednjaški tečaji v Savezu, in sicer: spomladi bo tečaj za voditelje naraščaja in dece, v jeseni pa istočasno dva tečaja za člane in članice.

Savezni sokolski tisk bo reorganiziran, in sicer bo izhajal »Sokolski Glasnik« kot časnik vsakih 14 dni. Kasneje, če se bo list obnesel, bo izhajal tedensko. Tehnični list »Prednjak« bo samostojen list. Župni vestniki lahko še nadalje izhajajo, vsi njihovi uredniki bodo pa pozvani v redakcijski odsek »Glasnika«. Zastopnikom žup je bilo naročeno, da pomnožijo propagando za naraščajski list »Sokolici« in na dečji list »Naša radost«.

Prihodnja glavna skupščina JSS bo sredi marca 1928. v sredini Šumadije, v Kragujevcu.

Ob zaključku odborove seje je Sokolstvo izreklo soglasno protest proti ukinitvi univerz v naši državi.

Proslava uedinjenja. Prvog decembra, na dan uedinjenja Srba, Hrvata i Slovence, priredilo je Sokolsko društvo u Subotici svojo svečanu akademiju. Na ovoj su akademiji vežbali: članovi i članice, naraštaj i deca.

Kao uvod u program za akademiju istupila je pred publiku naraštajska muzika (sa flautama), koja je ostavila lep utisak na gledaoce odsviravši dva marša: brata Gangla, staroste JSS i brata Koste Petrovića, sokolskog starešine u Subotici.

Vežbe su odlično uspele; naročito su izvršno odvežbali članovi »Dondovu devetku«. Lep je utisak ostavila na gledaoce i »Vežba života« od brata Očenašeka, koju su također divno odvežbale članice zajedno sa naraštajkama.

Što se tiče muškog naraštaja, on se kao uzdanica sokolska, kao i uvek tako i sad znao pokazati, da je svestan sokolske ideje, i da će biti sposoban širiti je svuda i na svakom mestu, ne znajući za ikakve smetnje. Na pozornicu su izašli njih osmorica, burno pozdravljeni od gledaoca, a još burnijim pleskanjem ispraćeni sa pozornice.

Akademija je odlično uspjela, i bila je vrlo posećena. Da je akademija i moralno dobro uspjela moglo se i na publici opaziti, jer je bila veoma oduševljena.

Veličanstven utisak učinio je film: »VIII. Svesokolski slet u Pragu 1926 god.« Ovaj je film dokazao, da je sokolska organizacija jedna od najboljih i najjačih organizacija na svetu, jer ona vaspitava omladinu ne samo telesno nego i duševno.

Posle tako sjajnog filma program je završen, a sokolsko veselje nastavljeno igrankom, koja je trajala do 1 sat posle ponoći, ali mi, Sokolići nismo učestvovali na toj igranci nego smo se razišli svojim kućama, radujući se što smo Sokoli i zdravi veći se sa sokolskim Zdravol!

V. Dučević.

Pot v sokolsko življenje. (Put u sokolski život.) Tako je naslov brošurice — obsegajući 8 strani — ki jo je izdal Jugoslov. Sokol. Savez ob prvi desetletnici obstoja naše države za sokolsko mladino. Savez je storil najbolje delo, da je ob obletnici našega osvobođenja opozoril mladino na važnost Sokolstva in ji obrazložil v kratkih in jedrnatih stavkih pomen in vrline sokolske organizacije. Sokolska mladina bo, ko prečita te sokolske evangelije, spoznala, zakaj hodi v telovadnico in česa sme pričakovati od Sokolstva, znala pa tudi, kaj so najvažnejše njene dolžnosti do naše organizacije.

Sokolići in Sokoličice od dece do naraščaja so prejeli te knjižice v dar na dan 1. decembra, ko Sokolstvo svečano proslavlja svoj narodni praznik. Je to gotovo najlepši spomin za ta dan ter najpodžge našo mladino, da se bo s pravo gorečnostjo in spoznanjem udeleževala sokolskega dela.

Istočasno je prejela mladina še majhen letak, ki na eni strani pojasnjuje sokolsko vzgojo mladini, na drugi strani pa pripoveduje roditeljem, česa se mladež v Sokolu nauči.

Naraščaj, prečitaj pazno to darilce in ravnaj se po njegovi vsebini! Zadosten odmev pa naj bi našla vsebina letaka tudi v srcih naših roditeljev!

Sovražniki naše države. Osamosvojitve slovanskih narodov po svetovni vojni je nakopala novim slovanskim državam mnogo hudih sovražnikov, ki skušajo neprestano povzročati konflikte in delajo ne razpoloženje napram tem pri vseh evropskih državah. V tem pogledu se posebno odlikuje Italija, ki je skoraj popolnoma zadržala slovanski živelj v svojih mejah ter skuša tudi v Jugoslaviji delati neprimike.

Umor generala Kovačevića spada med take dogodke. Ni pa še poleglo razburjenje zaradi tega sramotnega čina, že je bil izvršen drugi atentat, ki še bolj jasno kaže, da je njegov izvir na zapadu, v Rimu.

Dne 14. oktobra je bil v Pragi zavrtno umorjen albanski poslanik na Češkoslovskem Cena beg, ki je veljal za dobrega prijatelja Jugoslavije, za kakršnega se je tudi že izkazal. Atentator, 23 letni mladenič, je prišel iz Rima, kjer je študiral, našel v Prago, da usmrti Cena bega in da s tem odstrani s sveta moža, ki je bil nasprotnik prijateljske zveze med Italijo in Albanijo ter se je trudil, da ustvari prijateljske stike med Jugoslavijo in Albanijo. Danes ve ves svet, da vodijo niti atentata v Rim, tako se je zopet pokazalo, kako skuša Italija na vsak način zaneti požar na Balkanu ter pri tem orisoviti sebe. Mi pa vemo, kje imamo svojega najstrupenejšega sovražnika, zato bodimo čuječi, da bomo znali v pravem času odvrniti nevarnost, ki nam preti z zapada. Sokol, čuvaj svojo domovino!

Logorovanje omladine drugih držav.

Sada kad su logorovanja naše omladine — ove godine završena, zanimat će Vas kako je to i u kolikom se opsegu vrši u drugim državama. Kod nas osim sokolske omladine preduzimaju ljetovanje i logorovanje skautska udruženja (četnici i planinke). — U sokolskim redovima među omladinom logorovanje se počima tek razvijati, treba ali da se proširi i provodi što više. — Kod omladine u inozemstvu naročito je razvijeno logorovanje kod braće Čehoslovaka (kod sokolske omladine također u razvitku, jače je ali nego kod nas, dolaze također u naše krajeve, naročito na more), kod Poljaka jače je razvijeno nego u Čehoslovačkoj a provode ga i organizuju skautske organizacije. U Engleskoj (od kuda i potječe) i Nemačkoj veoma i najviše je razvijeno. — U nemačkoj su poput planinarskih kuća izgrađene na podesnim i lepim mestima za logorovanje kuće t. zv. »Prenočišta« u kojima se obokrbljuju izletnici uz najniže cene. Mnoga gimnastička društva (jer u Nemačkoj najviše propagiraju i provode logorovanje gimnastičke organizacije Turnera) imaju u okolici društva vlastita prenočišta u kojima su kao nadziratelji učitelji gimnastike, koji time imaju sam odmor a ujedno i u to vreme podučavaju u telovežbi. U Nemačkoj imade tih prenočišta preko 2000 a prošle godine bilo je u njima preko 2 miliona prenoćenja. —mk.—

Uspehi lakoatletičnih tekem češkoga Sokolstva. Dne 9. oktobra t. l. so se vršile v Pragi druge medletne tekme med mestoma Praga in Brno v lakoatletičkih panogah. Zmagalo je Brno s 61½ točkami proti Pragi, ki je dosegla 49½ točk. Najboljši uspehi so bili: tek na 100 m 11.3 sek., na 400 m 54.6 sek., na 1500 m 4 min. 20.3 sek., čez visoke zapreke 16.8 sek., krogla

12-74 m, disk 38-47 m, kopje 56-64 m, skok v višino 180 cm, skok v daljino 6-12 m, skok ob palici 3-50 m, štafeta 4 × 100 m 45-6 sek., štafeta 400 + 300 + 200 + 100 m 2 min 6-2 sek.

Zlet nemških turnerjev. Nemško turnerstvo pripravlja za prihodnje leto svoj 14. zlet, ki se bo vršil v Kölnu na Reni. Telovadne slavnosti se ne bodo vršile po dosedanjih običajih ampak po novem programu, ki precej spominja na sokolske zlete. Začetek zleta je določen na 25. junija, konča pa 29. julija. To so glavni dnevi, pred tem pa bodo še nastopi dece in naša raščaja ter telovadcev iz Kölna. Priprave vodi slavnostni odbor, ki bo izdal tudi spomenico o zletu, od katere je prvi zvezek, ki obsega popis mesta Kölna in nekaj idej njih člankov, že izšel. Pokroviteljstvo nad zletom bo prevzel predsednik nemške republike g. Hindenburg.

Stari Grci o telovežbi. Grški mudrac Platon reka: »Dobar odgoj je onaj odgoj, koji daje tijelu i duši potpunu ljepotu i savršenost, koje (ljepote) su oni (tijelo i duh) sposobni.« — Tijelo i duša bili su za Grke nerazdvojiva celina. Bez potpunog tijela nije bilo za njih ljepote duše. — Do ljepote i snage nastojali su podičiti tijelo i duh, ali ne samo u svrhu usavršavanja pojedinca, nego da bi poslužili za više ciljeve općenitosti, države i čovječanstva. Sreća je bila za stare Grke, da se je država svim svojim raspoloživim sredstvima zato zalagala, te da je po filozofima prokazani put i u praksi sprovadjan. — Samo time, što su Grci tijelo i duh u srećnom uzajamnom obrazovanju i jednoliko razvijali uspjelo im je njihovim odgojem odgajati građane, koji su puni zajedničke misli s lijepim tijelom i jakim duhom, uvijek za nedostiživim idealom čeznuli i svoju domovinu dljem jednog stoljeća velikim i slavnim učinili. Kasnija povijest Grka pokazala je, da jednostrano obrazovanje samo jednog dijela čovječijeg bića — bilo to tijela ili samo duha — ostaje bezplodno. Priroda ne podnosi takova nenaravna razdvajanja. Razumno savremeno obrazovanje mora zato — crpeći pouku iz gornjega — proslijediti primjerom i radom starih Grka, koji ih je rad i obrazovanje učinilo velikim i nezaboravnim. mk.

Dva znamenita atlete. U povesti starih Grka između svih atletičara, najviše se spominju dvojica — koje se je uvek ostalima kao uzor stavljalo. To su bili Polydamos i Milo. — Priča se da je Polydamos

mogao jureća kola zaustaviti, a kad bi kola za stražnji kraj jednom rukom uvalo, ne bi ih par konja moglo krenuti. Pouzdavajuć se previše u svoju snagu on je tragično svršio. Sa svojim se je drugovima sklonuo jednom prilikom u neku špilju. Nenadano počelo se je nad njima brdo da ruši. — Drugovi videći to — pobjegli su, on je ali htio svojim rukama da svod špilje podupre i tako je zaglavio. — O Milu se pripoveda da je već na olimpijskim natecanjima za mladež i na pitijjskim igrama nadvladavao i najjače protivnike. — Nosio bi svaki dan na stanovitu duljinu jedno tele, pa kako je tele raslo, tako je rasla i njegova snaga. Svojom snagom izazivao je divljenje. Za njega se pripoveda, da je znao oko čela vezati vrpce, pa kad bi se napeo to je ista od nabreklih krvnih žila puknula. On je također žalosno svršio. Htio je jedan napukli hrast raseciti, savio ga je toliko da su klinici ispali, ali usled prevelikog napora nije mogao da ga raseci a radi prevelikog ponosa nije htio naumljeno da ne izvrši, to mu je hrast uhvatio ruke u procep i vele da su ga tako divlje zveri rastrgale. — Značajno je da su po priči oba junaka s istog razloga zaglavili. — Preveliko slavohleplje i hvalisavost došlo ih je glave. —mk.—

Različite vesti. U Americi postoji udruga ženje, koje ima naročitu brigu, da skrbi za vežbališta, igrališta i odmarališta mladeži. Osnovano je još 1906. god. po tadanjem predsjedniku Sedinjenih država Rooseveltu. Danas ima već takovi javnih igrališta (u 711 gradova) 8115, gdje je namešteno 15.871 učitelja i učiteljica tjelovežbe. Ova igrališta akoprem su bila iz skrbi za omladinu podignuta, može svatko besplatno da rabi; najviše se njima koristi ipak omladina, koja se dnevno krepi i osvežuje na istima. Preko 1 milijun američke mladeži stalno provodi svoje slobodno vreme na njima. A koliko se koristi naš sokolski naraštaj i s ono malo ljetnih igrališta, koja imamo?

Pri iskopavanju starih rimskih naselja u Engleskoj otkopane su neke vrste dvorane, koje su se gradile kraj vojničkih logora, da bi vojnici mogli i pri lošem vremenu vežbati. Dokaz je to, da su Rimljani vodili račun o telovežbi.

Prošle zime pri natecanju na skijama skočio je na skijama Norvežanin Carlsen 65 metara daleko.

U glavnom gradu Brazilije u Rio de Janeiro sagrađeno je najjače društvo toga grada stalan stadion, u kojem ima mesta za 100.000 gledalaca. mk.

„Sokolici“ izhaja vsak mesec ter stane za vse leto 18 Din
Urednik Ivan Bajželj v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 28./I.
Uprava v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja France Štrukelj.